

die, aldus Cullmann, door het Sanhedrin mogelijk is verhoord maar niet veroordeeld, in juridische zin alleen voor Pilatus terechtstaan heeft en — de aard der kruisstraf als romeinse straf zou dat mede bewijzen — alleen door de romeinse magistraat, door Pontius Pilatus, die Jezus niet begreep of begrijpen wilde, en hem blijkens het opschrift boven het kruis veroordeelde als Zeloot, als pretendent naar Israels koningstoon gevonnist werd.

Nog een geheel andere factor heeft in de laatste jaren de feitelijke toedracht van het proces van Jezus in een scherpe discussie gebracht. Het is het anti-semitisme geweest, dat door zijn wederopleving der dertiger jaren vanuit een zeer specifiek aspect de schuldvraag aan Golgotha opnieuw in volle scherppte aan de orde heeft gesteld. Men voelt de geladenheid als men in Goldin's boek ⁵⁾ over Hebrew criminal

ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΣ, 2 dln. Heidelberg, 1929/30, die Jezus tot de Zeloten rekent, maar wil de betekenis van het Zelotisme voor Jezus' leer en leven toch niet onderschatten: Een der discipelen behoorde stellig tot hen nml. Simon de Zeloot; maar ook de figuur van Judas is beter te begrijpen, wanneer hij tot deze groep behoorde, waarop mogelijk de naam Ischkariot (sicarius?) wijst (blz. 10); waarschijnlijk behoorde ook Petrus tot hen (barjona een leenwoord uit het akkadisch voor terrorist? blz. 11), mogelijk ook de zonen van Zebedeus (Boanerges; vgl. ook het verzoek van Luc. 9 : 54; blz. 12). Jezus staat volgens Cullmann (blz. 13 e.v.) geestelijk zeer dicht bij de Zeloten, zo in hun critiek op overheden (vgl. Luc. 13 : 32; 22 : 25/6) en farizeeërs (Matth. 9 : 12/13; 21 : 31), maar hij verwerpt hun geweldleer (blz. 14), bestrijdt hen trouwens ook op andere punten. Het merkwaardige in een opvatting als deze, welke en het ja en het neen poneert, is dat elk argument de opvatting als geheel ondersteunt, immers aan de andere zijde past zo het aan de ene niet gaat. Open blijft de vraag of er voldoende aanwijzingen zijn om aan te nemen dat het Zelotisme een zo eenvormige en afgeronde leer was als hier verondersteld wordt, terwijl ook dan de argumenten pro met name bij de individuele discipelen wel zeer fragmentarisch zijn. Reeds het sterkste argument, het beroep op Σίμων ὁ Ζηλωτής uit Hand. 1 : 13 wankelt, omdat in Σίμων τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν uit Luc. 6 : 15 (Lucas schreef ook de Handelingen) het woord καλούμενος (vert. Ned. B. Gen.: bijgenaamd) evengoed en eerder kan duiden op een hoedanigheid, welke iemand niet bezit, maar waaraan zijn karakter of figuur doet denken, dan aan een hoedanigheid welke hij in werkelijkheid bezit. — De door Cullmann sterk naar voren gebrachte opvatting als zou Jezus door Pilatus als Zeloot zijn beschouwd is in strijd met de uitdrukkelijke en unanieme mededelingen der vier evangelisten, die melden dat Pilatus inszag, dat de Joden Jezus uit nijd hadden overgeleverd (Matth. 27 : 18; Marc. 15 : 10) en dat Pilatus geen schuld in hem vond (Matth. 27 : 23/4; Marc. 15 : 14; Luc. 23 : 4, 14, 15, 20, 22; Joh. 18 : 38).

⁵⁾ Hyman E. Goldin, Hebrew criminal law and procedure; Mishnah: Sanhedrin-Makkot; New York 1952; Vgl. blz. 7. Eerder schreef Goldin: The Case of the Nazarene reopened, New York 1948, dat mij niet in handen kwam.